Butlan Sebebi Varken Boşanma

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Yargıtay 2. Hukuk Dairesi	21.04.2026	Bozma

ESAS NO	KARAR NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2025/5548	2026/4435	TMK 145, TMK 156, TMK 166, MÖHUK 14, HMK 114

ÖZET

Türkiye'de yaşayan yabancı eşlerin boşanma davası, evliliğin mutlak butlan sebebi taşıdığı gerekçesiyle usulden reddedilmişti. Daire, batıl evliliğin hâkim kararına kadar geçerli olduğunu, butlanın resen gözetilemeyeceğini ve Türk hukukunun uygulanacağını belirterek bozdu.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/butlan-sebebi-varken-yabancilarin-bosanma-davasi-2026-4435/ →

Karar metni

Yargıtay Karar Arama sisteminde yayımlandığı hâliyle, değiştirilmeden aktarılmıştır. Taraf adları kaynakta anonimdir.

2. Hukuk Dairesi 2025/5548 E. , 2026/4435 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ : Bursa Bölge Adliye Mahkemesi 2. Hukuk Dairesi

SAYISI : 2025/507 E., 2025/1220 K.

DAVA TÜRÜ : Boşanma

İLK DERECE MAHKEMESİ : Yalova 1. Aile Mahkemesi

SAYISI : 2024/722 E., 2024/1605 K.

Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda Bölge Adliye Mahkemesi Hukuk Dairesince verilen, yukarıda tarihi ve numarası gösterilen hüküm davacı kadın vekili tarafından tamamı yönünden duruşma istemli olarak temyiz edilmiş olup kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, 23.03.2026 tarihinde duruşma yapılmasına ve duruşma gününün taraflara davetiye ile bildirilmesine karar verilmiştir.

Belli edilen günde temyize cevap dilekçesi ile duruşma talep eden davalı ... vekili Avukat ... ve karşı taraf temyiz eden davacı ... vekili Avukat ... geldiler. Gelenlerin sözlü açıklamaları dinlenildikten

sonra işin incelenerek karara bağlanması için uygun görülen günde Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan rapor dinlenerek dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

Dava; 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun (4721 sayılı Kanun) 166 ncı maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen "evlilik birliğinin sarsılması" hukuksal sebebine dayalı boşanma istemine ilişkindir. İlk Derece Mahkemesince yapılan yargılama neticesinde "...Tarafların yabancı olması sebebiyle Türkiye'de nüfus kayıtları bulunmamaktadır. Kaldı ki; 09.05.2020 tarih ve 31122 sayılı Nüfus Hizmetleri Uygulama Yönetmeliği'nin çok vatandaşlığa salip olan kişilerin nüfus olaylarının tescili başlıklı 21. Maddesinin 1. Fıkrası, "Çok vatandaşlığa sahip olan kişilerin vatandaşlığını taşıdıkları diğer devlet kimliği ile yapmış oldukları kişisel durum değişikliklerinin aile kütüklerine tescil edilebilmesi için tescili istenen olayın Türk hukukuna uygun olarak gerçekleşmesi gerektiği" hükmünü içermektedir. Dolayısı ile mevzuata ve hukuka aykırı olarak evliliğin nüfusa kaydedilmesi durumunda dahi, yapılan tescil yolsuz olacaktır. Bu nedenle yolsuz tescilin iptaline ilişkin olarak genel mahkemelerde nüfus kaydının düzeltilmesi davası açılabilecektir. TMK 145/1. maddesine göre eşlerden birinin evlenme sırasında evli olması mutlak butlan sebebidir. Her ne kadar taraflar evliliğin gerçekleştiği Mısır Hukuku'na göre resmi bir evlilik akdetmişler ise de yetkili yabancı hukukun birden çok kadınla ya da erkekle evlenmeye izin veren hükmü Türk genel adap ve ahlak anlayışı ile bağdaşmadığından Türk kamu düzenine açıkça aykırıdır. Taraflar arasında Türk

hukuk sisteminin tanıyabileceği nitelikte bir evlilik söz konusu olmadığından davacı tarafından davalı aleyhine açılan davanın HMK 114/1-h ve 115/2. maddeleri gereğince usulden reddine dair aşağıdaki şekilde karar verilmiştir..." gerekçesiyle davanın usulden reddine karar verilmiş, karar, davacı kadın vekili tarafından istinaf edilmiş olup istinaf incelemesi yapan Bölge Adliye Mahkemesince, davacı kadın vekilinin istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiş, karar davacı kadın vekili tarafından tamamı yönünden temyiz edilmiştir.
Öncelikle belirtmek gerekir ki evlenme aile hukukuna özgü bir sözleşmedir. Bu sözleşmenin hukuk düzeninin öngördüğü yasal koşullara uygun biçimde yapılması zorunludur. Aksi takdirde evlenme işlemi, yokluk ve butlan (hükümsüzlük) yaptırımıyla karşılaşabilir.

Tüm sözleşmelerde olduğu gibi evlenme sözleşmesinin kurucu unsurlarındaki eksiklik hâlinde, evlenme sözleşmesi yok hükmünde sayılır. Türk hukukuna göre; aynı cinsten kişilerin birbiriyle evlenmesi, evlendirme memuru olmayan kişinin önünde evlenmenin yapılmış olması, tarafların her ikisinin de evlendirme memuru önünde bizzat hazır bulunarak aynı anda birbirleriyle evlenmek istediklerine ilişkin irade açıklamasında bulunmamaları hâllerinde, evlenmenin yokluğu söz konusu olur. Ayrıca Yargıtay'a göre olağanüstü evlenme yaşı olan (4721 sayılı Kanun madde 124/2) on altı yaş dahi tamamlanmadan evlenme sözleşmesinin yapılması durumunda da yapılan evlenme yok hükmündedir (Y. 2. HD., 03.05.2011, E: 2011/4235-K: 2011/7649). Evlenmenin yokluğu yasada düzenlenmemiş, ancak öğreti ve uygulamada kabul edilmiş durumdadır. Yok hükmünde olan bir evlenmenin iptali için dava açılmasına gerek yoktur. Çünkü, yok hükmünde bir evlenme işlemi hukuk aleminde hiç doğmamış demektir. Ancak bazı durumlarda mahkemeden evlenmenin yokluğunun tespiti istenebilir. Örneğin, yok hükmünde olan ancak bir biçimde nüfusa kaydedilmiş bir evlenmenin, kayıtlardan çıkarılması için ilgililer evlenmenin yokluğunun tespitini isteyebilir. Bu durumda mahkeme, evlenmenin iptaline değil, evlenmenin yokluğunun tespitine

karar verir. Evlenmenin yokluğu, ilgililer tarafından her zaman (hiçbir süre sınırı olmadan) ileri sürülebileceği gibi mahkemece de açılan herhangi bir davada kendiliğinden dikkate alınır. Örneğin bir boşanma davasında, evlenmenin yokluğunu tespit eden hâkim; durumu kendiliğinden dikkate alarak boşanma kararı değil evlenmenin yokluğunun tespitine karar vermelidir.

Evlenmenin butlanı (hükümsüzlüğü) ise 4721 sayılı Kanun'da sınırlı sayıdaki sebeplerle mutlak ve nispi butlan olarak düzenlenmiştir. 4721 sayılı Kanun'un 145 inci maddesine göre, "Aşağıdaki hâllerde evlenme mutlak butlanla batıldır: 1. Eşlerden birinin evlenme sırasında evli bulunması, 2. Eşlerden birinin evlenme sırasında sürekli bir sebeple ayırt etme gücünden yoksun bulunması, 3. Eşlerden birinde evlenmeye engel olacak derecede akıl hastalığı bulunması, 4. Eşler arasında evlenmeye engel olacak derecede hısımlığın bulunması." hükmünü, aynı Kanun'un 146 ncı maddesi "Mutlak butlan davası, Cumhuriyet savcısı tarafından re'sen açılır. Bu dava, ilgisi olan herkes tarafından da açılabilir." hükmünü içermektedir. Evlenmenin nispi butlanı, 4721 sayılı Kanun'un 148 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir. Aynı Kanun'un 156'ncı maddesine göre, "Batıl bir evlilik ancak hâkimin kararıyla sona erer. Mutlak butlan hâlinde bile evlenme, hâkimin kararına kadar geçerli bir evliliğin bütün sonuçlarını doğurur."

Butlan kararının eş ve çocuklar yönünden sonuçları da 4721 sayılı Kanun'da açıkça düzenlenmiştir. Buna göre; "Mahkemece butlanına karar verilen bir evlilikten doğan çocuklar, ana ve baba iyiniyetli olmasalar bile evlilik içinde doğmuş sayılırlar. Çocuklar ile ana ve baba arasındaki ilişkilere boşanmaya ilişkin hükümler uygulanır" (4721 sayılı Kanun madde 157). "Evlenmenin butlanına karar verilirse, evlenirken iyiniyetli bulunan eş bu evlenme ile kazanmış olduğu kişisel durumunu korur. Eşler arasındaki mal rejiminin tasfiyesi, tazminat, nafaka ve soyadı hakkında boşanmaya ilişkin hükümler uygulanır" (4721 sayılı Kanun madde 158).

Evlenmenin mutlak butlanı (kesin hükümsüzlüğü) kamu düzenini yakından ilgilendirmekte, evlenmenin nispi butlanının kamu düzeniyle bir ilgisi bulunmamaktadır. Ayrıca, eşler tarafından açılacak evlenmenin nispi butlanı, altı ay ve beş yıllık hak düşürücü sürelerle sınırlı tutulmuş iken (4721 sayılı Kanun madde 152), evlenmenin mutlak butlanını dava etme hakkı herhangi bir süreyle sınırlandırılmamıştır.
Borçlar hukukuna ilişkin işlemlerin aksine, hâkim açılmış olan bir başka bir davada (örneğin bir boşanma davasında), evlenmenin butlanını gerektirecek sebeplerin varlığını belirlese bile, bunları kendiliğinden (re'sen) gözeterek butlana karar veremez. Çünkü, butlanla sakat bir evlenmenin ortadan kaldırılması (iptali) için mutlaka bu yönde bir davanın açılmış olması gerekir (...., Türk Özel Hukuku, cilt III, İstanbul 2023, sayfa: 81, no : 430; ...., Aile Hukuku, Ankara 2022, sayfa: 93; YHGK., 02.11.2011, E: 2011/7-695-K: 2011/673). Aksi takdirde, mutlak butlanla sakat bir evlenme dahi, hâkimin kesinleşmiş kararına kadar varlığını sürdürür ve geçerli bir evliliğin bütün sonuçlarını doğurur (4721 sayılı Kanun madde 156).

Boşanmaya ilişkin hükümler ise 4721 sayılı Kanun'un 161 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir.

Yeri gelmişken, yabancılık unsuru taşıyan (Türk vatandaşlığı ile herhangi bir ilgisi bulunmayan) kişilerin evlenme işlemi ile boşanma ve evlenmenin butlanı davalarına uygulanacak hukuka da

değinmek gerekir. 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun'un (5718 sayılı Kanun) yabancı hukukun uygulanması başlıklı 2. maddesine göre, “(1) Hâkim, Türk kanunlar ihtilâfı kurallarını ve bu kurallara göre yetkili olan yabancı hukuku re’sen uygular.” Evlilik ve genel hükümleri başlıklı 13. maddesine göre, "(1) Evlenme ehliyeti ve şartları, taraflardan her birinin evlenme anındaki millî hukukuna tâbidir. (2) Evliliğin şekline yapıldığı ülke hukuku uygulanır. (3) Evliliğin genel hükümleri, eşlerin müşterek millî hukukuna tâbidir. Tarafların ayrı vatandaşlıkta olmaları hâlinde, ortak mutad mesken hukuku bulunmadığı takdirde Türk hukuku uygulanır." 5718 sayılı Kanun’un Boşanma ve ayrılık başlıklı 14. maddesine göre, “(1) Boşanma ve ayrılık sebepleri ve hükümleri, eşlerin müşterek millî hukukuna tâbidir. Tarafların ayrı vatandaşlıkta olmaları hâlinde müşterek mutad mesken hukuku, bulunmadığı takdirde Türk hukuku uygulanır. (2) Boşanmış eşler arasındaki nafaka talepleri hakkında birinci fıkra hükmü uygulanır. Bu hüküm ayrılık ve evlenmenin butlanı hâlinde de geçerlidir. (3) Boşanmada velâyet ve velâyete ilişkin sorunlar da birinci fıkra hükmüne tâbidir. (4) Geçici tedbir taleplerine Türk hukuku uygulanır.”

Yukarıda açıklanan ilkeler ve yasal düzenlemelerden yola çıkarak eldeki davanın değerlendirilmesi gerekir. Somut olayda, davacı kadın Mısır vatandaşı, davalı erkek ise Suudi Arabistan vatandaşı olup Türk vatandaşlığıyla herhangi bir ilgileri bulunmamaktadır. Tarafların, davacı kadının vatandaşı olduğu Mısır’da düzenlenen resmî belgeye göre 04.04.2007 tarihinde evlendikleri, ortak iki çocuklarının bulunduğu anlaşılmaktadır. Tarafların boşandıklarına ilişkin, ülkemizde tanıma veya tenfizine karar verilmiş bir yabancı mahkeme kararı da bulunmamaktadır. Taraflar, ayrı ülke vatandaşlığına sahiptir. Dolayısıyla, tarafların ortak (müşterek) milli hukukları bulunmamaktadır. Bununla birlikte, taraflar 2012 yılından beri Türkiye’de yaşamaktadır. Bu durumda, tarafların ortak mutad meskenleri Türkiye olup eldeki davada Türk hukukunun uygulanması gerekmektedir (5718 sayılı Kanun madde 14/).

Kuşkusuz, Türk hukukuna göre bir kişinin evliyken bir başkasıyla da evlenmesi mutlak butlan (kesin hükümsüzlük) sebebi (4721 sayılı Kanun madde 145/1) olup böyle bir durum Türk kamu düzenine açıkça aykırılık oluşturur. Ancak bir evlenme, mutlak butlanla batıl olsa da hâkimin vereceği butlan kararına kadar geçerli bir evlilik gibi varlığını sürdürür (4721 sayılı Kanun madde 156). Mahkemece, evlenmenin mutlak butlanla batıl olup olmadığının kendiliğinden değerlendirilmesi mümkün değildir. Somut olayda, mutlak butlan sebebiyle evlenmenin iptaline yönelik açılmış bir dava da bulunmamaktadır. Aksine, davacı “evlilik birliğinin sarsılması” hukuksal sebebine dayalı (4721 sayılı Kanun madde 166) boşanma davası açmıştır. Davacının boşanma davasını açmakta hukuksal yararı (6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 114/1-h) vardır ve bu davanın görülmesine engel olacak yasal bir düzenleme de bulunmamaktadır. Türk vatandaşlığı ile herhangi bir ilgileri olmayan yabancıların, kimliklerini ve evli olduklarını belgelendirmeleri boşanma davası açmaları için yeterli olup, bu bilgilerin ülkemizin nüfusuna kayıtlı olması da beklenemez.

Bu durumda, mahkemece yapılması gereken iş; davanın, evlilik birliğinin sarsılması sebebine dayalı boşanma davası (4721 sayılı Kanun madde 166) olarak ele alınıp tarafların iddia ve savurmaları doğrultusunda, tüm deliller toplanarak davanın esası hakkında bir karar verilmesinden

ibarettir. Bu sebeple, mahkemece davanın usulden reddine karar verilmesi; usul ve yasaya aykırı olup temyiz edilen hükmün bozulmasına karar verilmesi gerekmiştir.

KARAR

Açıklanan sebeplerle;

1.Temyiz olunan, İlk Derece Mahkemesi kararına karşı istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının ORTADAN KALDIRILMASINA,

2. İlk Derece Mahkemesi kararının BOZULMASINA, bozmanın niteliğine göre sair temyiz istemlerinin şimdilik incelenmesine yer olmadığına,

3. 40.000,00 TL vekâlet ücretinin davalı ...'tan alınarak kendisini duruşmada vekil ile temsil ettiren davacı ...'e verilmesine,

Peşin alınan temyiz karar harcının istek halinde temyiz edene iadesine,

Dosyanın İlk Derece Mahkemesine, kararın bir örneğinin Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

21.04.2026 tarihinde oy çokluğuyla karar verildi.

KARŞIOY

Toplanan delillerden ve tüm dosya kapsamından hukuka uygun olduğu anlaşılan Bölge Adliye Mahkemesi kararının onanmasına hükmedilmesi gerektiği kanaatinde olduğumdan bozulması yönündeki sayın çoğunluğun görüşüne katılmamaktayım.